

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 254

Parasjat Pinchas

16 Tamoez 5768
18/19 juli 2008

Parasjat Pinchas (Bamidbar 25:10 - 30:1)

Korte samenvatting van de parasja

Hasjem zegt tegen Mosjé dat hij Pinchas moet vertellen, dat Pinchas Hasjem's „vredesverbond” zal krijgen, als beloning voor zijn dapper optreden — de executie van *Zimri* en de Midjanitische prinses *Kozbi*. Hasjem beveelt Mosjé dat het volk zich vijandig moet blijven gedragen ten opzichte van de *Midjanieten* omdat zij het Joodse volk tot zonden verleid hebben. Mosjé en Elazar worden opgedragen het Joodse volk te tellen. De Tora noemt de namen op van de families van iedere stam. Het totale aantal mannen dat geschikt is om dienst te doen in het leger is 601.730. Hasjem instrueert Mosjé hoe het Land Israel verdeeld moet worden onder de Israëlieten. Het aantal families van de Leviëten wordt geregistreerd. De dochters van *Tslofchad* dienen bij Mosjé een eis in op een aandeel in de grond van hun overleden vader, bij afwezigheid van een broer. Mosjé vraagt Hasjem hoe de regeling in dit geval is, en Hasjem vertelt Mosjé dat de eis van de dochters juist is. De Tora onderricht de wetten en prioriteiten die de volgorde bij erving bepalen. Hasjem zegt Mosjé een berg te beklimmen en uit te zien over het Land, dat het Joodse Volk spoedig zal binnengaan, hoewel Mosjé zelf het niet zal betreden. Mosjé vraagt Hasjem de volgende leider van het volk aan te wijzen, en Hasjem kiest *Jehosjoe'a bin Nun*. Mosjé stelt vervolgens Jehosjoe'a als zijn opvolger aan in de aanwezigheid van heel het volk. De Parasja eindigt met speciale leringen betreffende de dienst in het *Beit Hamikdasj*.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Haftara Parasjat Pinchas (I Koningen 18:46-19:21)

Eliahoe's leven wordt bedreigd door Koningin Izèwel [*Jeesjzèwel* in het Hebreeuws, 'dat is afval' in het Nederlands, waar zij Izebel genoemd wordt]. Hij vlucht naar de woestijn, waar een engel hem eten en drinken brengt. Hij vlucht verder, naar de berg Chorev, waar hij klaagt dat hij zich vol vuur voor Hasjem heeft ingezet, maar dat de Joden G-d verlaten hebben. Hij krijgt een visioen van de *Sjechina* die aan hem voorbijtrekt, niet in een storm, niet in de aardbeving na de storm, niet in het vuur na de aardbeving, maar in een nauwelijks hoorbaar geruis ging Hasjem aan hem voorbij. Hem wordt daarbij gezegd om Chazaël als koning over Aram aan te stellen, om Jehoe als koning over Israël aan te stellen en om Elisja aan te stellen als opvolger van Eliahoe zelf. Elisja volgt hem en dient hem.

Het verband met de parasja

Pinchas wordt geïdentificeerd met Eliahoe. Zoals Pinchas met vuur en vlam de eer van Hasjem verdedigde tegen de zonde van Israël met de Midjanitische vrouwen, zo verdedigde Eliahoe Hasjem tegen de zonden van het afvallige Israël in zijn tijd. Eliahoe wordt niet geprezen voor zijn ijver en vuur zoals Pinchas. In tegendeel, hem wordt gezegd om zijn opvolger aan te wijzen. Pinchas paste gestreng het recht toe op de schaamteloze *nasi*, die zich te buiten ging met het Midjanitische meisje, waarmee hij de plaag, waarbij 24.000 doden vielen, stopte. Hij pleitte tegelijk om genade voor de rest van het volk. Eliahoe paste alleen het strenge recht toe. Hij loofde wel de Vader, maar niet Diens kinderen. Daar was Hasjem niet van gediend.

Parasjat Pinchas

25 ¹⁰Hasjem sprak tot Mosjé als volgt: ¹¹Pinchas, de zoon van Elazar, de zoon van Aharon HaKohen, heeft Mijn woede van de Israëlieten afgewend, toen hij in zijn ijver Mijn wraak op hen in hun midden gewroken had, zodat ik de Israëlieten niet in mijn nijd vernietigd heb.

Pinchas, de zoon van Elazar, de zoon van Aharon HaKohen – [Pinchas had een einde gemaakt aan de sterfte, die 24.000 levens gekost had tengevolge van het immorele gedrag van de Israëlieten. In plaats dat de stammen hem daar dankbaar voor waren, beschuldigden zij hem van moord op een vooraanstaande vorst en schimpten zij:] „Hebben jullie die kleinzoon gezien van iemand die kalveren heeft vetgemest voor de afgodendienst en die heeft nu het lef om een vorst van Israël te doden? [De moeder van Pinchas – de vrouw van Elazar – was een dochter van Jitro, een vroegere Midjanitische priester.] Daarom noemt de Tora hier zijn afstamming van Aharon.

Pinchas, de zoon van Elazar, de zoon van Aharon – Toen Pinchas de tent van Zimri binnenging, verzamelden zich duizenden leden van de stam van Sjim'on om hem te doden, en zijn ziel verliet uit angst zijn lichaam. Op dat moment zond G-d de zielen van Nadav en Avihoe (Aharons twee oudste zonen, die stierven op de dag van de inwijding van het Heiligdom – zie Leviticus 10) en zij gingen zijn lichaam binnen. Op dat moment werd Pinchas waardig om *Kohen Gadol* te worden. Daarom staat er geschreven: „Pinchas, de zoon van Elazar, de zoon van Aharon.” (*Zohar; Me'am Lo'eez*)

¹²Daarom – spreek: kijk, vertel hem dat Ik hem Mijn verbond van vrede gegeven heb.

Mijn verbond van vrede – Dat het voor hem een verbond van vrede zal zijn. Evenals iemand, die het goede kent en vriendschap bewijst aan iemand die goed voor hem geweest is, zo ook belooft Hasjem hem Zijn vrede (*Rasji*).

Ik geef hem mijn verbond van vrede – [Pinchas – Dat is Eliahoe (*Talmoed*).] G-d zei tegen Pinchas: Je hebt vrede gemaakt tussen Israël en Mij in deze wereld. zo zul je ook in de Komende Wereld vrede maken tussen Mij en Mijn kinderen, zoals er geschreven staat (*Malachi* 3:23-24): „Zie, Ik zal de Profeet Eliahoe sturen voordat de grote en ontzagwekkende dag van Hasjem komt. En hij zal de harten van de vaders doen terugkeren naar hun kinderen en de harten van de kinderen naar hun vaders.”

¹³En het zal voor hem en zijn nakomelingen tot een verbond zijn van eeuwig priesterschap, omdat hij vol ijver voor zijn G-d verzoening heeft gedaan voor de Israëlieten.

En het zal voor hem zijn – Dit verbond zal een eeuwig verbond met *hem* zijn, want hoewel het priesterschap reeds aan de zonen van Aharon gegeven was, was het alleen aan Aharon en diens zonen gegeven die met hem gezalfd waren en aan hun nakomelingen, die zouden geboren worden na hun zalving. Maar Pinchas, die vóór die tijd geboren was, was niet gezalfd en was daarom tot nu toe niet in het priesterschap opgenomen, zoals er staat in traktaat *Zevachiem* 101b: Pinchas werd geen priester voordat hij Zimri gedood had (*Rasji*).

Eeuwig priesterschap – Dit houdt in dat zijn nakomelingen nooit zouden uitsterven (*Ralbag*). Het waren de nakomelingen van Pinchas die als *Kohen Gadol* dienden in de Eerste en Tweede Tempel (I *Divrei Hajamim* 5:30-40, 6:34-38; *Ibn Ezra; Ralbag; Chizkoeni*).

¹⁴En de naam van Israëlitische man die gedood werd, die met de Midjanitische gedood werd, was Zimrie, de zoon van Saloe, de vorst van een familie van de stam Sjim'on.

De naam van de Israëlitische man – Waar men de afstamming van de rechtvaardigen vermeldt, doet men dat tot hun lof, maar men geeft de afstamming van slechte mensen tot hun schande (*Tanchoema*). [Namelijk dat hij ondanks zijn goede afstamming zo laag gezonken was.] (*Rasji*)

Een familie van de stam van Sjim'on – Van één van de vijf families, die tot de stam Sjim'on behoorden. Een andere verklaring: om ons duidelijk te maken hoe lofwaardig Pinchas was, die geen vorst was, en zich desalniettemin niet ingehouden heeft om te ijveren tegen de ontwijding van G-ds Naam; daarom wordt ons verteld wie de gedode man was (*Rasji*).

Zimrie, de zoon van Saloe – De *Talmoed* (*Sanhedrin* 82b) identificeert Zimrie met Sjelomiël, de zoon van Tsoeri-Sjaddai, en de Midjanitische vrouw Kosbie was de dochter

¹⁵En de naam van de gedode vrouw, de Midjanitische, was Kozbie, de dochter van Tsoer; hij was de vorst van volken uit een Midjanitisch stamhuis.

En de naam van de gedode vrouw – Om ons duidelijk te maken hoe sterk de haat van de Midjanieten was, dat zij zelfs de dochter van de koning aan ontucht prijsgaven, om Israël te laten zondigen (*Tanchoema*) (*Rasji*).

Vorst van volken – Hij was één van de vijf koningen van Midjan: Ewie, Rékem, Tsoer, Choer en Réba (zie *Bamidbar* 31:8). Hij – Tsoer – was voornamer dan alle anderen en daarom had hij [in *Bam.* 31:8] als eerste genoemd moeten worden, want er staat hier dat hij de vorst van de volken was; maar omdat hij zichzelf zo omlaag haalde door zijn dochter aan ontucht prijs te geven, wordt hij daar slechts op de derde plaats genoemd (*Rasji*, op basis van *Tanchoema*).

Stamhuis – Er waren vijf stamhuizen in Midjan: Efa, Efer, Chanoch, Abieda en Eldaä en hij was koning over een daarvan (*Rasji*).

Kozbie – De *Talmoed* (*Sanhedrin* 82b) zegt dat haar ware naam Sjevilani of Sjelonai of Sjoelani was. Volgens *Bamidbar Rabba* 20:24 was zij de dochter van Balak. Volgens anderen was zij de kleindochter van Tsoer en volgens weer anderen de kleindochter van Balak.

¹⁶Hasjem sprak tot Mosjé als volgt: ¹⁷Kwel de Midjanieten en versla hen.

Kwel hen – Op jou rust de plicht om hen vijandig de bejegenen, niet eenmaal, maar blijvend. Dit blijkt uit de gebruikte gebiedende wijs (*Rasji*).

Versla hen – Deze opdracht wordt in hfd. 31 uitgevoerd, als Israël tegen Midjan ten oorlog trekt. Deze opdrachten waren nodig omdat zij een moreel gevaar voor Israël zouden betekenen. Midjan aanbad de afgod Pe'or op een ontuchtige manier, die grote aantrekkingskracht had op de Israëlieten. Daarom moesten zij worden uitgeroeid.

¹⁸Want zij behandelden jullie vijandig met hun geslepen plannen waarmee zij jullie in de val lieten lopen met Pe'or en met Kozbie, de dochter van een vorst van Midjan, hun zuster, die verslagen werd op de dag van de plaag wegens Pe'or.

Zij behandelden jullie vijandig... met Pe'or – Want zij verleidden jullie met hun dochters om Pe'or te dienen.

Inzicht in de parasja

De functie van een Leider

Toen Mosjé Rabbeinoe Hasjem vroeg (in *Bamidbar* 27:16) een leider over het volk aan te stellen, die hem (Mosjé) zou opvolgen, antwoordde Hasjem hem: „Voordat je Mij commandeert een leider aan te stellen, moet je eerst Mijn kinderen omtrent Mij commanderen” (*Jalkoet Sjim'oni Bamidbar*). En Mosjé vervolgde met het Joodse volk te instrueren aangaande de wetten van de dagelijkse offers en die van de feestdagen.

Om deze Midrasj te begrijpen moeten we eerst begrijpen wat de functie van een Tora-leider is. Toen het Joodse volk vreesde dat Mosjé niet terug zou komen van de berg Sinai, smeekten zij Aharon om voor hen een leider te maken, die voor hen uit zou gaan. Zij beschouwden een leider als iemand die „voor gaat” en voor elkaar krijgt wat zijn volgelingen niet kunnen. Dus toen Mosjé later terug kwam dan zij berekend hadden, voelden zij zich hulpeloos en vroegen zij om een nieuwe leider.

Maar toen Mosjé aan Hasjem vroeg om een leider aan te stellen die hem zou vervangen, beschreef hij de leider als iemand „die voor hen uit zal gaan, en die hen naar buiten brengt en hen binnen brengt.” De leider moest niet „vóór” het volk uitlopen, maar hij moest in voortdurend contact met hen staan. Hij zou hen kunnen helpen in- en uit te gaan door als een model en als een gids en leraar voor hen te fungeren, maar het daadwerkelijk in- en uitgaan zouden zij zelf moeten doen.

De Gemara (*Bava Batra* 116a) leert ons dat wanneer een familielid ziek is, men naar een Tora-geleerde moet gaan en hem om genade smeken voor het zieke familielid. De Meiri legt uit dat men van de Geleerde leert hoe men moet bidden, zodat men zelf om genade kan vragen voor het zieke familielid. Het ideaal is niet dat de Geleerde in jouw plaats bidt, maar dat men van de Geleerde leert hoe men moet bidden.

Omdat Jehosjoea Mosjé's meest toegewijde volgeling was, werd hij gekozen om hem op te volgen. Jehosjoea maakte zichzelf volledig ondergeschikt aan Mosjé, en verliet zijn tent geen ogenblik. De Gemara vertelt ons: „Het gezicht van Mosjé was als de zon, dat van Jehosjoea als de maan. O wee voor zulk een schaamte en schande.” Jehosjoea weerspiegelde trouw het licht van Mosjé, zoals de maan het licht van de zon reflecteert en daarmee ieder die dat niet doet, te schande zet. Jehosjoea toonde dat een Joodse leider niet het volk vervangt, maar dat hij voor hen een voorbeeld is, dat zij moeten volgen. Omdat hij dit beter begreep dan ieder ander van zijn tijdgenoten, werd hij tot opvolger van Mosjé gekozen.

Een Joodse leider heeft nog een andere belangrijke functie, namelijk het verenigen van het volk voor een gemeenschappelijke zaak. Korach beweerde dat als het hele volk heilig is, er geen behoefte is aan een leider die over hen regeert. Hij presenteerde zijn zaak met de vergelijking van het *talliet* dat geheel uit *techelet* bestaat, en dat, volgens hem, daarom geen *tsietsiet* nodig heeft. Hij beweerde dat als iemand zich perfect gedraagt, zodat heel zijn kleding, zijn eigenschappen en zijn eer vertegenwoordigd worden door de *techelet* van G-ds troon, dan de *tsietsiet*, die ons moeten herinneren aan de mitswot, overbodig zijn. Zo ook zou een leider die het volk moet overtuigen en naar het juiste doel moet leiden, onnodig zijn voor hen die perfect zijn. Korach zag niet de gemeenschappelijke aard van *Klal Jisraël*, waarvan de perfectie alleen bereikt kan worden door een gemeenschappelijk inspanning, waarbij iedere Jood zijn unieke rol speelt. De leider vervult de rol van een dirigent van een orkest, die iedere speler dirigeert, zodat het hele orkest harmonisch samen speelt. Zelfs iemand wiens *middot* perfect zijn, heeft een leider nodig die hem kan tonen hoe hij kan functioneren en zijn partij kan spelen in harmonie met de gemeenschap.

De *tsietsiet* helpen ons denken aan al de 613 mitswot, die alleen de gemeenschap in zijn geheel kan uitvoeren, niet het beperkte aantal mitswot dat alleen een enkeling kan doen.

Hasjem zei tegen Mosjé: „Voordat Ik een leider aanstel om jou op te volgen, moet jij eerst het volk instrueren betreffende de offers.” Een gemeenschap moet eerst besef hebben van het belang en de noodzaak van het gezamenlijk streven naar een gemeenschappelijk doel voordat een leider kan worden aangesteld. Net zoals de *korbanot* van een enkeling alleen betekenis hebben voor het streven van die persoon om dichter bij Hasjem te komen, zo ook vereisen de gemeenschapsoffers het collectieve streven van *Klal Jisraël* naar eenheid en harmonie in de dienst voor Hasjem. De Kohen is nodig om deze eenheid te bereiken, maar hij kan niet in de plaats treden van het streven van het volk zelf. Daarom moesten ook de vertegenwoordigers van de Levieten en van de Stammen aanwezig zijn bij het brengen van de offers.

De grootheid van onze leiders is evenredig aan het kaliber van hen die hen volgen. Dat we op een niveau mogen zijn om autoriteit te appreciëren en onze leiders trachten te evenaren, opdat zij zullen zijn als de leiders van vroeger, culminerend in onze uiteindelijke leider, Masjiach Tsidkeinoe.

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 8

Misjna 5

בֵּית שַׁמַּי אֹמְרִים, גַּר וּמְזוּן וּבְשָׁמִים וְהַבְּדֵלָה. וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים, גַּר וּבְשָׁמִים וּמְזוּן
וְהַבְּדֵלָה. בֵּית שַׁמַּי אֹמְרִים, שְׁבָרָא מְאֹר הָאֵשׁ. וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים, בּוֹרָא מְאֹרֵי
הָאֵשׁ:

Beit Sjammai zegt: [De volgorde van de berachot¹ is] licht, voedsel², kruiden en *havdala*. Maar Beit Hilleel zegt: licht, kruiden, voedsel en *havdala*. Beit Sjammai zegt: „Wie het licht van het vuur geschapen heeft”³. En Beit Hilleel zegt: „*Boree meorei haeesj*” [De schepper⁴ van de lichten⁵ van het vuur].

Aantekeningen

1. De misjna behandelt de ceremonie van *havdala* [de „scheiding” tussen de heiligheid van Sjabbat en het profane van de werkdag]. Zoals op vrijdagavond de Sjabbat wordt ingewijd met de *kiddoesj*, zo wordt op zaterdagavond afscheid genomen van de Sjabbat met de *havdala*. De *havdala* bestaat uit vier zegeningen – vier berachot:

a) De beracha over de beker wijn, zoals ook de *kiddoesj* over een beker wijn wordt uitgesproken.

b) De beracha over aangenaam geurende kruiden. Na het uitspreken van de beracha ruikt men aan de kruiden, om aan te sterken van het verlies van de „extra inspiratie” van Sjabbat, die ons thans verlaat.

c) De beracha over licht, die wordt uitgesproken over een als een fakkel gevlochten kaars ter herinnering aan de schepping van het licht, dat op de eerste dag van de week geschapen werd.

d) De beracha van de *havdala*, de scheiding tussen de heilige Sjabbat en de profane werkdag. Net als de *kiddoesj* en de *havdala* wordt het dankgebed vaak uitgesproken over een beker wijn: indien het samen met tien of meer mannen wordt uitgesproken, zegt men het altijd over een beker wijn; wanneer men met drie of meer (maar minder dan tien) mannen is, hebben velen de gewoonte het ook over een beker wijn uit te spreken.

Wanneer men het dankgebed na de maaltijd in gezelschap uitsprekt na de derde maaltijd op Sjabbat, vlak voordat Sjabbat is afgelopen, heeft men dus twee bekere wijn nodig, één voor het dankgebed en één voor de *havdala*. Indien men daarvoor niet voldoende wijn meer heeft, moet men het dankgebed en de *havdala* over dezelfde beker wijn uitspreken.

De Misjna bespreekt hoe in dit laatste geval de volgorde van de berachot moet zijn en waar tussen de vier berachot van de *havdala*, men het dankgebed na de maaltijd moet uitspreken.

2. **Licht, voedsel:** Wie op Sjabbat gegeten heeft tijdens mincha-tijd [d.w.z. in de namiddag] en het wordt donker, maar hij heeft zijn maaltijd niet beëindigd en hij heeft een hoeveelheid wijn genoeg voor één [beker], dan zegt *Beit Sjammai*: [De volgorde der berachot is:] licht en maaltijd, kruiden en *havdala*. Want iedereen, [d.w.z. zowel *Beit Sjammai* als *Beit Hilleel*] zijn het erover eens dat *havdala*

het laatst komt, zodat het afscheid van de [Sjabbat-] dag als laatste komt, want daaruit blijkt dat het [de Sjabbat] geen last voor hem is. Zij hebben alleen een meningsverschil over het licht en de kruiden, want *Beit Sjammai* zegt: [eerst] de beracha voor licht en [het dankgebed na] de maaltijd en daarna [de beracha voor] de kruiden, terwijl *Beit Hilleel* zegt: [eerst zegt men de beracha voor] licht en kruiden, want berachot die wij kunnen zeggen zonder dat zij een last voor ons lijken, zoals [de berachot voor] licht en kruiden, die plaats en wij vóór het dankgebed na de maaltijd [want het dankgebed na de maaltijd is tamelijk lang en kan iemand daarom een last lijken. Dus *beit Sjammai* en *Beit Hilleel* zijn het erover eens dat men eerst de beracha over het licht zegt, want daarvan heeft men profijt zodra het aangestoken wordt].

3. **Beit Sjammai zegt: [De beracha over het licht is: Gezegend] Die het licht van het vuur geschapen heeft:** „Die geschapen heeft”, hetgeen betekent wat geweest is. En niet „Schepper”, hetgeen betekent wat nog moet komen. En: „Het licht van het vuur”, want in vuur is slechts één licht (*RAV*).

4. **En Beit Hilleel zegt: de Schepper:** Dat betekent ook wat in het verleden gebeurd is (*RAV*). [Waarom geeft Beit Hilleel hieraan de voorkeur? Ten slotte lijken de woorden van Beit Sjammai nauwkeuriger. Maar in de Bijbel (Jesjahoe 5:18) worden dezelfde woorden gebruikt om een verleden tijd uit te drukken en het is beter om woorden uit de Bijbel te gebruiken voor een beracha dan nieuwe woorden te gebruiken (*Tosafot*).

5. **De lichten van het vuur:** Want er zijn vele kleuren in een vlam, rood, wit en groen (*RAV*). [De Halacha is volgens Beit Hilleel en wij zeggen: *Bore meorei haeesj* - Schepper van de lichten van het vuur - waarbij met „lichten” de diverse kleuren bedoeld worden, terwijl het woord „Schepper” betekent „Die geschapen heeft”. Voor wat betreft de geaccepteerde praktijk van de volgorde van de berachot gaan wij noch volgens de scholen van Sjammai, noch volgens Hilleel, maar als volgt: a) dankgebed na de maaltijd (en de beracha over wijn); b) de beracha over de kruiden; c) de beracha over het vuur: d) de beracha over „de scheiding” - de *havdala*].

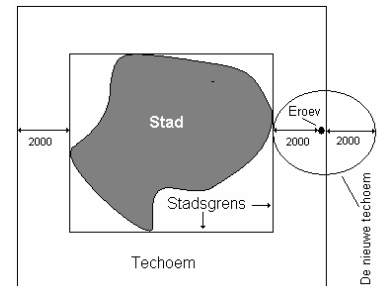
UIT DE TALMOED – TRAKTAAT EROEVEN 32a

Door Rabbi Mendel Weinbach, decaan Ohr Somayach

Hoe betrouwbaar is de agent

Eroevien 32a

Als men op Sjabbat meer dan 2.000 *amot* (el) voorbij de stadsgrens wil gaan, dan kan dat alleen als men van te voren een *eroev techoem* gemaakt heeft. Men doet dat door vóór Sjabbat voldoende voedsel voor twee maaltijden ergens binnen de *techoem* neer te zetten. Dan wordt die plek waar dat voedsel ligt, beschouwt alsof hij daar zijn woning gevestigd heeft voor die Sjabbat, en dan mag hij vandaaruit 2.000 *amot* gaan in iedere richting op Sjabbat.

Een groot deel van het hoofdstuk dat we nu bestuderen gaat over de soorten en hoeveelheden voedsel die gebruikt moeten worden en hoe dat geplaatst moet worden. Ook komt de vraag op of men kan vertrouwen op een agent die men gevraagd heeft de *eroev* ergens neer te leggen, of hij dat inderdaad gedaan heeft.

Er bestaat overeenstemming dat men mag vertrouwen op de agent met betrekking tot een *eroev*, omdat het alleen maar een Rabbijnse wet is, dat men niet buiten de 2.000 *amot* mag gaan zonder *eroev techoem*. Maar wanneer het Tora-wetten betreft, is er een meningsverschil tussen Rav Sjesjet, die meent dat we ook in dat geval op de agent kunnen vertrouwen, en Rav Nachman, die meent dat dit alleen beperkt is tot Rabbijnse wetten.

Dit probleem wordt op verschillende plaatsen in de Talmoed genoemd. Misschien het meest bekende geval is dat van de man die een agent uitstuurt om voor hem een vrouw te vinden en met hem te verloven, zonder dat hij enige specificatie geeft. Als de agent vervolgens overlijdt, zonder te rapporteren of hij zijn opdracht heeft uitgevoerd, en zo ja, met wie, dan is degene die hem heeft uitgestuurd verboden met welke vrouw in de wereld dan ook te trouwen, want die vrouw kan de zuster zijn van de vrouw met wie hij wettelijk getrouwd is. [Bij een verloving volgens de halacha (*eroesien* of *kedoesjien*) is het stel officieel getrouwd, maar woont nog niet samen.]

Een poging om van deze regeling af te leiden dat we op een agent kunnen vertrouwen wordt door de Gemara verworpen (*Gittin* 64a), omdat dit alleen maar een strenge procedure is die is toegepast uit twijfel over de vraag of de agent zijn opdracht wel of niet heeft uitgevoerd.

Tosafot zegt dat er een verschil van mening is tussen de commentatoren over de vraag of we beslissen volgens Rabbi Nachman of Rabbi Sjesjet.

DE MITSWOT VAN DE WEEK

In het Nederlands vertaald door Zwi Goldberg

Deel II: De Mitswot Lo-Ta'asei [de verboden] nrs. 141

Overgenomen uit *Sefer haMitswot hakatsar* van de Chafeets Chaïm. [Wat tussen rechte haken staat, is door de samensteller toegevoegd.]

141. Het is een *kohen* verboden zich te verontreinigen aan een dode,

zoals er geschreven staat (*Wajjikra* 21:1): „Geen zal zich verontreinigen aan een dode van zijn volk.” Het geldt zowel voor het aanraken van een dode, als voor het vormen van een „tent” over de dode [door zich over hem te buigen], voor het dragen van een dode of voor het aanraken van diens graf. De wet is hetzelfde voor een lijk als voor onderdelen van een lijk, zoals bloed. Als iemand zich moedwillig verontreinigd heeft aan een dood lichaam of lichaamsdeel van een dode, dan verdient hij gezeseld te worden. Maar aan een dode, voor wie hij de godsdienstige plicht heeft om voor zijn begrafenis te zorgen [een verlaten lichaam waar niemand voor zorgt], daaraan mag hij zich verontreinigen.

Het geldt overal en altijd, voor mannelijke *Kohaniem* die waardig zijn om priesterdienst te doen (maar niet die zich ontheiligd hebben [door bijvoorbeeld met een voor hen verboden vrouw te trouwen]) en niet voor vrouwen.

Wekelijkse Halacha Serie

HILCHOT BERACHOT

**Gebaseerd op de Kitsoer Sjoelchan Aroech, Misjna Beroera, Sja'arei Halacha,
WeZot Haberacha en Haberacha Kehilchata
Samengesteld door Zwi Goldberg**

Aflevering 26

Hoofdstuk VI - Andere berachot

A. Birchot Ha-Sjewach – Zegeningen van lof. Dit zijn berachot die gezegd worden bij bepaalde gebeurtenissen of gelegenheden.

Sommige berachot worden gezegd bij het waarnemen van bepaalde natuurverschijnselen, zoals bliksem, donder, de regenboog, hoge bergen, de zee, enz. Andere berachot worden gezegd als men bijvoorbeeld goed nieuws of slecht nieuws hoort. Iedere situatie heeft zijn eigen beracha.

We vinden de halachot voor deze berachot in de *Sjoelchan Aroech*, hoofdstuk 218-230. Ze staan in de meeste siddoeriem. Hier volgen de meest voorkomende berachot.

B. Sjèhèchèjanoe

Onze Geleerden hebben de beracha *sjèhèchèjanoe* ingesteld om onze blijdschap te uiten voor het eten van een nieuwe vrucht. Echter, de *poskiem* van onze tijd hebben vastgesteld dat ook als men daarbij geen vreugde voelt, men toch deze beracha moet zeggen als men een nieuw vrucht eet, omdat het toch een vreugdevolle gebeurtenis is, ook al voelen we dat tegenwoordig niet meer zo goed aan.

Hoewel sommigen zeggen dat het zeggen van deze beracha vrijblijvend is, en men niet gestraft wordt als men hem niet zegt, is het toch gewenst dat men deze beracha wel zegt¹.

De volledige tekst van de beracha luidt: „*Baroech Ata Hasjem Elokeinoe Melech ha'olam, sjèhèchèjanoe wekiejemanoe wehigi'anoe lazeman hazee* – Geprezen bent U, Hasjem, onze G-d, Koning van de wereld, die ons in leven heeft gelaten en ons heeft onderhouden en in staat heeft gesteld dit moment te mogen meemaken.”

Deze beracha wordt gezegd als men voor de eerste keer van de nieuwe oogst een vrucht eet die alleen in bepaalde seizoenen te vinden is.²

Men zegt eerst de beracha *sjèhèchèjanoe* en daarna de beracha die past bij de vrucht (bijv. *Boree perie ha'eets*). Maar als men de beracha *sjèhèchèjanoe* vergeten is te zeggen en eerst de beracha voor de vrucht gezegd heeft, dan mag men alsnog *sjèhèchèjanoe* zeggen en dan heeft men zijn plicht ook gedaan en dat wordt niet beschouwd als een onderbreking. Maar wie het vergeten is te zeggen voordat hij de vrucht gegeten heeft, zegt het niet meer daarna.³

Men zegt *sjèhèchèjanoe* zowel voor boom- als voor aardvruchten, waarvoor men *Borei perie haädama* zegt en die seizoengebonden zijn, zoals meloenen en watermeloenen en aardbeien. Maar men zegt geen *sjèhèchèjanoe* voor vruchten die het hele jaar door verkrijgbaar zijn. Daarom zegt men geen *sjèhèchèjanoe* voor groene groente, want die zijn het hele jaar beschikbaar.⁴ Hoewel alleen maar een klein aantal groentes het hele jaar beschikbaar is, is deze regel ingesteld voor alle groentes, om geen onderscheid te maken⁵.

Men zegt ook *sjèhèchèjanoe* als men een belangrijk nieuw voorwerp of kledingstuk koopt (of erft of krijgt) of een nieuw huis⁶. Een voorwerp wordt belangrijk genoeg geacht om er *sjèhèchèjanoe* over te zeggen als men er blij mee is. (Dit in tegenstelling tot een nieuwe vrucht, waar men altijd *sjèhèchèjanoe* voor zegt, ook als men er geen vreugde aan beleeft.) Een en ander is daarom afhankelijk van iemands financiële toestand⁷.

Wanneer men een kledingstuk koopt dat nog vermaakt moet worden, dan zegt men de beracha pas nadat het vermaakt is en het geschikt is om te dragen.⁸

Sjèhèchèjanoe wordt ook gezegd voordat men bepaalde mitswot doet, zoals wanneer men voor de eerste keer in een jaar in een *soeka* zit, of voor de eerste keer matsa eet, en voordat men de kaarsen voor Jom Tov aansteekt en bij de eerste kiddoesj op Jom Tov.

1. M.B. 225:3. 2. Sj.A. 225:3. 3. M.B. 225:11. 4. Rama 225:6. 5. M.B. 225:18. 6. Sj.A. 223:3. 7. M.B. 223:13. 8. M.B. 223:17.